

DOI: 10.59560/18291155-2026.1-265

ԱՆԻ ԽՈՒՐՇՈՒԴՅԱՆ

«ԱԿՐԱ ԲԱՆԿ» ԲԲԸ-ի իրավաբանական վարչության պայմանագրային բաժնի իրավաբան, գլխավոր մասնագետ, իրավագիտության մագիստրոս

ԵՐԱՇԽԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ ՊԱՐՏԱՊԱՆԻ ՍՆԱՆԿՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾԸ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՏԱՐՈՒՄԻՑ ԱԶԱՏԵԼՈՎ ԱՎԱՐՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ ՎՃԻՌՆ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ՈՒԺԻ ՄԵՋ ՄՏՆԵԼՈՒ ԴԵՊՔՈՒՄ

Ամփոփագիր

Պարտավորությունների կատարումն այս կամ այն եղանակով ապահովելը եղել և շարունակում է տարածված և կիրառելի մնալ Հայաստանում: Վերջին շրջանում մեծ ծավալների են հասնում նաև ֆիզիկական անձանց սնանկության դեպքերը, որոնք՝ կախված դրանց ելքից, գործնական և իրավական բազմաթիվ հարցեր են առաջացնում: Սույն հոդվածում հեղինակն անդրադարձել է քաղաքացիական հարաբերություններում հաճախ հանդիպող մի երևույթի, երբ բանկի հանդեպ իր պարտավորության կատարումը երաշխավորությամբ ապահոված ֆիզիկական անձ վարկառուի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռ է կայացվում, որն ուժի մեջ մտնելուց հետո առաջ է գալիս երաշխավորության դադարեցման հարց:

Հոդվածում եզրահանգում է արվում, որ առկա է օրենսդրական բաց. ոլորտը կարգավորող օրենսդրությունը հստակ չի կարգավորում այն հարցը, թե վերը նկարագրված իրավիճակում երաշխավորությունը համարվելո՞ւ է դադարած, թե՞ բանկերը հիմնական պարտավորության կատարումը երաշխավորից պահանջելու իրավունք, այնուամենայնիվ, պետք է ունենան: Հեղինակի համոզմամբ՝ նշված իրավիճակում երաշխավորության պարտավորությունը չպետք է դադարեցվի: Փաստ է, որ առկա օրենսդրական բացը հակասական պրակտիկայի ձևավորման է հանգեցրել՝ իրավական անորոշ դաշտ ստեղծելով:

Հիմնաբառեր. երաշխավորություն, սնանկություն, սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռ, օրենսդրական բաց:

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆ \diamond ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ \diamond 1(122) 2026

Հիմնական վերլուծություն

Սույն գիտական հոդվածում անդրադարձ ենք կատարել քաղաքացիական հարաբերություններում հաճախ հանդիպող մի երևույթի, երբ բանկի հանդեպ իր պարտավորության կատարումը երաշխավորությամբ ապահովված ֆիզիկական անձ վարկառուի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռ է կայացվում, որն ուժի մեջ մտնելուց հետո առաջ է գալիս երաշխավորության դադարեցման հարց:

Սույն գիտական աշխատանքի հիփոթեզն այն է, որ առկա է օրենսդրական բաց. ոլորտը կարգավորող օրենսդրությունը հստակ չի կարգավորում այն հարցը, թե վերը նկարագրված իրավիճակում երաշխավորությունը համարվելո՞ւ է դադարած, թե՞ բանկերը հիմնական պարտավորության կատարումը երաշխավորից պահանջելու իրավունք, այնուամենայնիվ, պետք է ունենան: ՀՀ դատական պրակտիկայի ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ ֆիզիկական անձ վարկառուի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու դեպքում վարկառուի պարտավորությունների գծով առկա երաշխավորության դադարման հարցը ՀՀ դատական համակարգում այդ ինստիտուտի իմաստը խեղաթյուրող մեկնաբանություն է ստացել: Առկա է ռիսկ, որ հոդվածի հեղինակի համար անընդունելի այդ մոտեցումը կարող է տարածում գտնել ՀՀ իրավակիրառ պրակտիկայում, ինչը որևէ կերպ կանխելուն է ուղղված սույն գիտական աշխատանքը: Այսպես.

Առավել խորքային կերպով պատկերացնելու համար սույն հոդվածով վեր հանված խնդիրը՝ կարևոր ենք համարում նախ հակիրճ անդրադառնալ «Սնանկության մասին» օրենքով (այսուհետ նաև՝ Օրենք) սահմանված՝ սնանկության գործընթացի հիմնական ու ամենաէական փուլերին և դրանցով վրա հասնող հետևանքներին: Մասնավորապես.

- *Մորատորիում.* երբ սնանկության վերաբերյալ դիմումը վարույթ ընդունելու պահից սառեցվում է պարտատերերի պահանջների բավարարման գործընթացը: Մորատորիումի նպատակն է թույլ չտալ պարտապանի գույքի նվազեցում¹: Այն չի տարածվում, օրինակ՝ ալիմենտների բռնագանձման, ապահովված իրավունք ունեցող պարտատիրոջ ապահովված իրավունքի առարկայի, ի ապահովումն սնանկության գործընթացում գտնվող պարտապանի պարտավորությունների կատարման՝ երաշխիք կամ երաշխավորություն տված անձանց կողմից այդ երաշխիքի կամ երաշխավորության գծով դրամական կամ այլ բավարարում տալու կամ դրա կատարմանն ուղղված ցանկացած գործողության կամ գործընթացի վրա:

¹ Տե՛ս ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 17.07.2015 թ. թիվ ԵԿԴ/0469/02/14 գործով կայացված որոշումը:

- *Պարտապանին սնանկ ճանաչելու մասին վճիռ.* դադարում է պարտապանի վճարային, ներառյալ՝ հարկերի, տուրքերի այլ վճարների գծով պարտավորությունների նկատմամբ տոկոսների հաշվարկումը, կարճվում է պարտապանի վերաբերյալ գույքային բռնագանձումներով կամ ոչ գույքային բնույթ ունեցող ցանկացած կատարողական վարույթ (...), վերանում են պարտապանի գույքի վրա դրված արգելանքներն ու սահմանափակումները և այլն.
- *Ֆինանսական առողջացում (երբ առկա է պարտապանին պատկանող բռնագանձման ենթակա գույք).* անձի ֆինանսական առողջացումը նրան սնանկ ճանաչելու առաջնային նպատակն է: Պարտապանի ֆինանսական առողջացումը սնանկության վարույթի առանցքային տարրերից է, որը պայմանավորված է սնանկության վարույթի առանձնահատկությամբ, այն է՝ հնարավորություն տալ բարեխիղճ և պարտաճանաչ պարտապանին հաղթահարել ֆինանսական դժվարությունները, վերականգնել իր բնականոն գործունեությունը՝ միևնույն ժամանակ ապահովելով պարտատերերի շահերի պաշտպանությունը¹:
- *Սնանկության վերաբերյալ գործի ավարտ.* երբ պարտապանը չունի որևէ գույք կամ պարտապանի գույքի վրա ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով չի կարող բռնագանձում տարածվել, պարտապանի գույքը հայտնաբերել հնարավոր չէ, պարտապանի գույքն այնքան փոքրարժեք է, որ ողջամիտ չէ սնանկության հետագա ընթացակարգերի իրականացումը, կամ երբ պարտապանի գույքի հայտնաբերման կամ ակտիվների հավաքման ուղղությամբ իրականացվելիք ծախսերը չեն արդարացնում սնանկության հետագա ընթացակարգերի իրականացումը:
- *Ֆիզիկական անձի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռ.* կայացվում է ֆիզիկական անձի սնանկության վերաբերյալ գործի ավարտից հետո, երբ առկա չէ անձին պատկանող բռնագանձման ենթակա գույք:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի (այսուհետ նաև՝ Օրենսգրք) և «Սնանկության մասին» օրենքի ընդհանուր ուսումնասիրությունը թույլ է տալիս վստահաբար պնդել, որ ֆիզիկական անձ վարկառուի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու դեպքում վարկառուի պարտավորությունների գծով առկա երաշխավորությունը դադարելու հարցը հստակ

¹ Տե՛ս ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 27.12.2017 թ. թիվ ԱՐԱԴ/0043/04/13 սնանկության գործով կայացված որոշումը:

կարգավորված չէ, որպիսի հանգամանքը հնարավորություն է տալիս իրավակիրառ պրակտիկայում այդ հարցին երաշխավորության բուն էությանը խաթարող հանգուցալուծում տալ:

Հարցի առնչությամբ ՀՀ դատական պրակտիկայի ուսումնասիրության արդյունքները հանգում են հետևյալին:

Թիվ ԵԿԴ/2677/02/15 քաղաքացիական գործով 16.04.2019 թվականին կայացված որոշմամբ ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանը գտել է, որ «Սնանկության մասին» ՀՀ օրենքի 97-րդ հոդվածի ուժով պարտապանին պարտատիրոջ հանդեպ պարտավորության կատարումից ազատելն անվերապահորեն հանգեցնում է պարտապանի և պարտատիրոջ միջև առկա պարտավորության դադարման: Երաշխավորության, որպես պարտավորության պատշաճ կատարումը ապահովող բնույթը արտահայտվում է նրանում, որ պարտատիրոջ և երաշխավորի միջև ձևավորվում է հիմնական (գլխավոր) պարտավորության նկատմամբ լրացուցիչ (ակցեսոր) պարտավորություն, որի ուժով հիմնական պարտավորությունը չկատարելու կամ ոչ պատշաճ կատարելու դեպքում պարտատերը հնարավորություն է ստանում իր պահանջները ներկայացնելու երաշխավորին: Ընդ որում, երաշխավորության լրացուցիչ (ակցեսոր) բնույթը դրսևորվում է նրանով, որ այն չի կարող գոյատևել առանց հիմնական (գլխավոր) պարտավորության, ի տարբերություն, օրինակ՝ երաշխիքի: Հետևաբար, պարտապանին ազատելով պարտավորությունների կատարումից, այդ թվում՝ և վարկային, որպես հետևանք դադարել է նաև պարտապանի վարկային պարտավորությունը Բանկի հանդեպ՝ որպես հիմնական պարտավորություն, որպիսի պայմաններում ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 382-րդ հոդվածի ուժով դադարել է նաև երաշխավորությունը՝ որպես լրացուցիչ (ակցեսոր) պարտավորություն: Ուստի նման պայմաններում Ա.Մ.-ն պարտապանի և Բանկի միջև վարկային պարտավորությունը դադարած լինելու պայմաններում չի կարող հանդիսանալ որպես երաշխավորություն ստանձնած երաշխավոր»:

Պարտապանի պարտավորությունների դադարման հիմքով դադարում են նաև երաշխավորի պարտավորությունները. այս միտքն է ընկած թիվ ԵԴ/19359/02/21 քաղաքացիական գործով ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի 09.09.2022թ. կայացված որոշման հիմքում:

Ըստ էության, նույն տրամաբանությունն է ընկած նաև ՎԴ/1788/05/22 վարչական գործով ՀՀ վերաքննիչ վարչական դատարանի 14.09.2023 թ. կայացված որոշման հիմքում, որում Վերաքննիչ դատարանի արտահայտած դիրքորոշման համաձայն՝ ի թիվս այլնի, պարտապան իրավաբանական անձի լուծարմամբ դադարում է և՛ իր ստանձնած

պարտավորությունը, և՛ որպես այդ պարտավորության կատարման ապահովում տրված երաշխավորության պարտավորությունը: Նույն հիմնավորումն է ընկած ՀՀ վարչական դատարանի 09.10.2025 թ. թիվ ՎԴ2/0297/05/24 վարչական գործով կայացված վճռի հիմքում: Այսինքն՝ հիմնական պարտավորության դադարման հիմքը (այն, թե պարտավորությունը կատարմամբ է դադարել, թե՞ այլ հիմքով) կրկին որևէ կերպ չի կարևորվել: Ընդ որում, նշված գործերով դատարանները ՀՀ հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայությանը պարտավորեցրել են կարճել երաշխավորի նկատմամբ հարուցված կատարողական վարույթները:

Դատական առնվազն նշված օրինակներն արդեն իսկ վկայում են սույն հոդվածով բարձրացված հարցի՝ ոչ միանշանակ ընկալման և հարցի առնչությամբ առկա օրենսդրական կարգավորումների, մեր գնահատմամբ, ոչ իրավաչափ մեկնաբանության և կիրառման մասին:

Առաջին հերթին մեր սկզբունքային անհամաձայնությունն ենք հայտնում ՀՀ դատարանների կողմից տրված այնպիսի մեկնաբանության հետ, ըստ որի՝ ֆիզիկական անձ վարկառուի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու փաստը բավարար է հիմնական պարտավորությունն այդ հիմքով դադարած համարելու համար: *Նման վճռով ընդամենը հիմնական պարտապանն է ազատվում պարտադիր առջև ստանձնած պարտավորությունից, մինչդեռ այդ պարտավորությունը շարունակում է գոյություն ունենալ:* Հետևաբար՝ իրավաչափ չի կարող համարվել նաև այդ հիմքով որպես հիմնական պարտավորության ապահովման միջոց տրված երաշխավորության պարտավորությունը դադարեցնելը: Նկատենք, որ այս մոտեցումն ու հիմնավորումն է ընկած ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի թիվ ԵԴ2/0524/02/25 գործով 28.11.2025 թվականին կայացված որոշման հիմքում:

Ինչպես իրավաչափորեն նկատել է Գերարդ Գլեննը՝ սնանկ ճանաչված պարտապանին իր պարտավորությունների կատարումից ազատելը վերջինի համար *անձնական պաշտպանության միջոց է*: Հետևաբար՝ այն հետևանքներ կարող է առաջացնել միայն պարտապանի համար և որևէ կերպ չի կարող ազդել հիմնական պարտավորության իրավական կարգավիճակի վրա:

¹ **Garrard Glenn**, The surety's right to indemnity-effect of principal's bankruptcy. The Yale Law Journal, Apr., 1922, Vol. 31, No. 6 (Apr., 1922), pp. 591. Published by: The Yale Law Journal Company, Inc. Հասանելի է հետևյալ հղումով՝ https://www.jstor.org/stable/pdf/788526.pdf?refreqid=fastly-default%3Ac2b84997ace0acdcbad93d8ed822f7f4&ab_segments=0%2Fspellcheck_basic_search%2Ftest&initiator=&acceptTC=1 (մուտք 09.01.2026 թ.):

Հարցի առնչությամբ ՀՀ բանկերին ուղղված հարցումների պատասխանների ընդհանուր ուսումնասիրությունից պարզ է դառնում, որ որոշ բանկեր ֆիզիկական անձ վարկառուի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո վարկառուի պարտավորությունների գծով առկա երաշխավորությունը դադարեցնում են, ինչը, կարծում ենք, չի բխում երաշխավորության՝ որպես պարտավորության ապահովման միջոցի բուն էությունից:

Այսպես, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքով սահմանված են պարտավորությունների կատարման ապահովման բազմաթիվ միջոցներ, որոնցից թերևս ամենատարածվածը երաշխավորությունն է: Երաշխավորության պայմանագրով երաշխավորն այլ անձի պարտատիրոջ առջև պարտավորվում է պատասխանատվություն կրել անձի կողմից իր պարտավորությունը լրիվ կամ մասնակի կատարելու համար:

ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 377-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ վարկային կամ փոխառության պայմանագրով, որով որպես վարկատու կամ փոխատու է հանդես գալիս բանկը կամ վարկային կազմակերպությունը, պարտապանի կողմից երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորությունը չկատարվելու կամ անպատշաճ կատարվելու դեպքում անհատ ձեռնարկատեր չհանդիսացող ֆիզիկական անձ երաշխավորը պարտատիրոջ առջև կրում է սուբսիդիար պատասխանատվություն, բացառությամբ սույն հոդվածի 3-րդ մասով՝ նախատեսված դեպքերի:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 18.11.2022 թվականի թիվ ԵԴ/12618/02/19 գործով կայացված որոշմամբ արտահայտված դիրքորոշման համաձայն՝ երաշխավորությամբ մի կողմը՝ երաշխավորողը, մյուս կողմի՝ հիմնական պարտավորության պարտատիրոջ հանդեպ ստանձնում է պարտավորություն, որի բովանդակությունն է կազմում երրորդ անձի կողմից հիմնական պարտավորությամբ պարտատիրոջ հանդեպ ստանձնած պարտավորության ոչ պատշաճ կատարման դեպքում պարտատիրոջը տոկոսներ վճարելը, պարտքը բռնագանձելու կապակցությամբ դատական ծախսերը և հիմնական պայմանագրով պարտապանի կողմից պարտավորությունը չկատարելու կամ անպատշաճ կատարելու հետևանքով առաջացած պարտատիրոջ այլ վնասները հատուցելը, եթե այլ բան նախատեսված չէ երաշխավորության պայմանագրով²:

¹ Սույն մասով նախատեսված են պարտատիրոջ առջև երաշխավորի համապարտ պատասխանատվություն կրելու դեպքերը, որոնք, սակայն, չեն առնչվում սույն հոդվածի առարկային, ուստի դրանց անդրադարձ չի կատարվում:

² Տե՛ս ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 18.11.2022 թ. թիվ ԵԴ/12618/02/19 գործով կայացված որոշումը:

Քաղաքացիական օրենսգրքի 382-րդ հոդվածով սահմանված են երաշխավորությունը դադարելու հիմքերը: Մասնավորապես, երաշխավորությունը դադարում է՝

1) դրանով ապահովված պարտավորությունը դադարելու դեպքում, ինչպես նաև առանց երաշխավորի գրավոր համաձայնության պարտավորությունը փոփոխելու դեպքում՝ միայն փոփոխված մասով, որը հանգեցրել է նրա պատասխանատվության մեծացմանը կամ նրա համար այլ անբարենպաստ հետևանքների:

2) երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորությամբ պարտքն այլ անձի փոխանցելով, եթե երաշխավորը պարտատիրոջը համաձայնություն չի տվել պատասխանատվություն կրել նոր պարտապանի համար.

3) եթե պարտատերը հրաժարվել է ընդունել պարտապանի կամ երաշխավորի առաջարկած պատշաճ կատարումը.

4) երաշխավորության պայմանագրում նշված ժամկետի ավարտով, որով այն տրվել է:

Պարտապանի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելուն առնչվող հարաբերությունները կարգավորվում են «Սնանկության մասին» օրենքի 97-րդ հոդվածով, որի 1-ին մասի համաձայն՝ ֆիզիկական անձի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո սնանկ ճանաչված ֆիզիկական անձն ազատվում է բոլոր դրամական պարտավորությունների կատարումից, բացառությամբ՝

ա) սույն օրենքի 90-րդ հոդվածի չորրորդ մասով նախատեսված պարտավորությունների.

բ) սնանկության դիմում ներկայացնելուն նախորդած 90 օրվա ընթացքում ստանձնած և 100.000 դրամը գերազանցող պարտավորությունների.

գ) ուսման վարկավորման գումարը վերադարձնելու պարտավորության.

դ) պարտատերերի պահանջներից սնանկության վարույթի ընթացքում գույք թաքցրած լինելու դեպքում՝ թաքցված գույքի արժեքի չափով:

Օրենսդիրը, փաստորեն, չի անդրադարձել ֆիզիկական անձի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո երաշխավորության պարտավորությունների իրավական ճակատագրին: Թեև Օրենքի 39-րդ հոդվածի 3-րդ մասը սահմանում է, որ պարտապանի սնանկության գործընթացը չի ազդում ի ապահովվումն պարտապանի պարտավորությունների կատարման երաշխիք կամ երաշխավորություն տված անձի՝ երաշխիքով կամ երաշխավորությամբ ստանձնած պարտավորությունների կատարման

վրա, սակայն պետք է նկատի ունենալ, որ այս կարգավորումն Օրենքով սահմանված է որպես մորատորիումի գործողության տարածման բացառություն: Այսինքն՝ այն չի տարածվում ֆիզիկական անձի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռ կայացվելու դեպքերի վրա:

Համեմատության համար կարևոր ենք համարում անդրադառնալ նաև Օրենքի 43-րդ հոդվածին, որի 3-րդ մասի համաձայն՝ երաշխիքով կամ երաշխավորությամբ ապահովված պարտատիրոջ պահանջները, այդ թվում՝ ապահովված պարտավորությունները չկատարելու կամ ոչ պատշաճ կատարելու համար պայմանագրով սահմանված **տուժանքները, տուգանքները և վճարման ենթակա տոկոսները** կարող են բավարարվել երաշխիք կամ երաշխավորություն տված անձի միջոցների հաշվին: Նշվածը թեև ուղիղ կերպով չի առնչվում սույն հոդվածի առարկան կազմող իրավահարաբերությանը, սակայն այստեղ էլ, ըստ էության, Օրենսդիրը կարծես նախանշել է այն շրջանակը, որի սահմաններում հնարավոր է սնանկության վարույթի կոնկրետ փուլում երաշխավորի առջև որևէ պահանջ ներկայացնել. այն է՝ երաշխավորություն տված անձի միջոցների հաշվին կարող են բավարարվել միայն պայմանագրով սահմանված տուժանքները, տուգանքները և վճարման ենթակա տոկոսները:

Գտնում ենք, որ ի ապահովումն պարտապանի պարտավորությունների կատարման՝ երաշխավորություն տված անձի՝ երաշխավորությամբ ստանձնած պարտավորությունների կատարման վրա չպետք է ազդի նաև պարտապանի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռ կայացվելու հանգամանքը՝ հետևյալ հիմնավորմամբ.

Երբ ֆիզիկական անձի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռ է կայացվում, այդ դեպքում ֆիզիկական անձի առկա պարտավորությունները դադարում են՝ պայմանավորված միայն հենց տվյալ ֆիզիկական անձի՝ որպես պարտապանի անձով (սնանկ ճանաչվելուն հանգեցրած ֆինանսական դրությամբ): Երաշխավորության՝ որպես պարտավորությունների կատարման ապահովման միջոցի էությունը հենց այն է, որ այն սկսի գործել, այլ կերպ ասած՝ երաշխավորը սկսի փաստացի կրել իր կողմից ստանձնած պարտավորություններն այն դեպքում, երբ պարտապանն ինքն այլևս ի վիճակի չլինի դրանք կրել: Այսինքն՝ երաշխավորությամբ ապահովվում է պարտապանից իր պահանջի բավարարում ստանալու՝ պարտատիրոջ իրավունքը, քանի որ նման հնարավորության բացառման դեպքում պարտատերը գուցե և ֆինանսական միջոցներ (վարկ, փոխառություն) չտրամադրեր պարտապանին:

Օրենսդրական կարգավորումների (դրանց բացի) և դրանց հիման վրա իրավակիրառ այնպիսի պրակտիկայի զարգացումը, երբ ֆիզիկական անձ վարկառուի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո վարկառուի պարտավորությունների գծով առկա երաշխավորությունը դադարեցվում է, իրավաչափ չէ: Այն առնվազն հակասում է երաշխավորության բուն էությանը:

Իրավակիրառ պրակտիկայի նման զարգացումը ոչ իրավաչափ լինելուց բացի նաև անտրամաբանական է՝ հետևյալ հիմնավորմամբ. Օրենքի 3-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-ին կետի համաձայն՝ պարտապանը դատարանի վճռով կարող է սնանկ ճանաչվել, եթե թույլ է տվել օրենքով սահմանված նվազագույն աշխատավարձի երկուհազարապատիկը գերազանցող անվիճելի վճարային պարտավորությունների 90-օրյա կամ ավելի ժամկետով կետանց, և վճռի կայացման պահին նշված կետանցը շարունակվում է: Այն դեպքում, երբ սնանկության հիմքեր առկա չեն, այսինքն՝ երբ պարտապանի անվիճելի վճարային պարտավորությունը 2.000.000 ՀՀ դրամ գումարից *պակաս է*, սակայն կրկին առկա է այդ պարտավորությունների 90-օրյա կամ ավելի ժամկետով կետանց, և այն շարունակվում է, ապա այդ իրավիճակում պարտատեր ֆինանսական կազմակերպությունը, հիմնվելով երաշխավորի հետ կնքված պայմանագրային նորմերի և ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի կարգավորումների (հոդված 377) վրա, կարող է պարտապանի՝ իր հանդեպ առկա պարտավորությունների կատարումը պահանջել և ստանալ երաշխավորից:

Մինչդեռ, իրավակիրառ պրակտիկայի՝ մեր դիտարկմամբ ոչ իրավաչափ զարգացման դեպքում պարտապանի անվիճելի վճարային պարտավորությունը 2.000.000 ՀՀ դրամ գումարից ավել լինելու, պարտապանի՝ սնանկ ճանաչվելու և սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռ կայացվելու դեպքում, երբ ֆինանսական կազմակերպություն հանդիսացող պարտատերերը դադարեցնում են երաշխավորության պայմանագրերի գործողությունը՝ այդպիսով իրենց հանդեպ առկա պարտավորությունների կատարումից ազատելով նաև երաշխավորներին, ստացվում է, որ **երաշխավորության պարտավորության դադարման հարցը կախվածության մեջ է դրվում պարտապանի անվիճելի վճարային պարտավորության չափից միայն: Անվիճելի է, որ երաշխավորությունը սոսկ գումարի չափով պայմանավորված ինստիտուտ չէ:** Ուստի, անթույլատրելի է երաշխավորությանն առնչվող օրենսդրական կարգավորումներին պարտավորության չափով պայմանավորված տարակերպ մեկնաբանություն տալը:

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ 1(122) 2026

Այսպիսով, գտնում ենք, որ այս անտրամաբանական իրողության հաշվառմամբ ևս ֆիզիկական անձ վարկառուի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո վարկառուի պարտավորությունների գծով առկա երաշխավորությունը չպետք է դադարեցվի:

ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 17.07.2015 թ. թիվ ԵԱՔԴ/2796/02/13 որոշմամբ արտահայտված դիրքորոշման համաձայն՝ նախավճարը (ինչպես և գրավը, տուժանքը, պարտապանի գույքի պահումը, **երաշխավորությունը** և երաշխիքը) հանդիսանում է ակցետորային պարտավորություն, այսինքն՝ հիմնական պարտավորության կատարումն ապահովելու համար լրացուցիչ պարտավորություն: Առանց հիմնական պարտավորության առկայության այն կորցնում է իր իմաստն ու նշանակությունը: Երաշխավորության լրացուցիչ (ակցետոր) բնույթը դրսևորվում է նրանով, որ այն չի կարող գոյատևել առանց հիմնական (գլխավոր) պարտավորության, ի տարբերություն երաշխիքի: Այսինքն՝ պարտապանին պարտավորությունների կատարումից ազատելու հետևանքով դադարում է նաև երաշխավորությունը՝ որպես լրացուցիչ պարտավորություն¹:

Շարունակելով մնալ մեր այն համոզմանը, որ ֆիզիկական անձի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռ կայացվելու դեպքում հիմնական պարտավորությունը չի դադարում՝ այնուամենայնիվ, ստորև երաշխավորության դադարման հարցը հիմնական պարտավորության դադարման համարեքստում ենք դիտարկում՝ կարևոր համարելով անդրադառնալ նաև հիմնական պարտավորության դադարման հիմքերի փարբերակման հարցին և փարանջափել այդ հիմքերը և դրանցով վրա հասնող հնարավոր հետևանքները միմյանցից:

Այսպես, կարծում ենք, որ հիմնական պարտավորության դադարման դեպքում երաշխավորությունը ևս դադարելու առնչությամբ պնդումները չպետք է բացարձակ բնույթ կրեն: Սույն հոդվածում ներկայացված հիմնավորումների հաշվառմամբ՝ գտնում ենք, որ հիմնական պարտավորության դադարման դեպքում երաշխավորության՝ որպես լրացուցիչ պարտավորության դադարեցման հարցը պետք է կախված լինի հիմնական պարտավորության **դադարման հիմքից**: Մասնավորապես, եթե հիմնական պարտավորությունը դադարել է կատարմամբ (դիցուք՝ պարտապանն ամբողջությամբ մարել է վարկը), ապա երաշխավորությունը ևս, տրամաբանորեն, պետք է դադարի:

¹ Տե՛ս Ավագյան Գ.Կ., Դադունց Տ.Կ., Հովհաննիսյան Հ.Ա., Մարկոսյան Տ.Ա., Սահակյան Տ.Գ., Փոլ Ջ. Օմար, Սնանկության վարույթը Հայաստանի Հանրապետությունում: Գիտագործնական ձեռնարկ: Երևան, Արդարադատության ակադեմիա, 2022:

Սակայն, բոլոր այն դեպքերում, երբ հիմնական պարտավորության դադարման հիմքում ընկած է պարտապանի՝ պարտավորության կատարման համար բավարար գույք չունենալու հանգամանքը, ապա որևէ իրավաչափ հիմնավորում չի կարող ունենալ այդ հիմքով դադարած պարտավորության հետ մեկտեղ նաև երաշխավորության պարտավորության դադարեցումը: Այս պնդումը հիմնված է այն իրողության վրա, որ երաշխավորության էությունը հենց պարտապանի կողմից երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորությունը չկատարվելու կամ անպատշաճ կատարվելու դեպքում երաշխավորի կողմից պարտատիրոջ առջև պատասխանատվություն կրելն է:

Հետևաբար՝ պարտապանի կողմից երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորությունը չկատարվելու կամ անպատշաճ կատարվելու յուրաքանչյուր դեպքում երաշխավորի կողմից ստանձնած պարտավորությունը ենթակա չէ դադարեցման՝ անկախ հիմնական պարտավորության դադարման իրավական եղանակից (այդ թվում՝ ֆիզիկական անձի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռ կայացվելու դեպքում):

Միջազգային փորձի ուսումնասիրությունը ևս վկայում է մեր կողմից առաջ քաշված մոտեցման հիմնավորվածության մասին: Մասնավորապես, միջազգայնորեն ընդունված մոտեցում է սնանկության վարույթի հետ կապված իրավահարաբերություններում երաշխավորի հանդեպ առկա պարտավորությունները չդադարեցնելը: Այսպես.

Ֆրանսիայի քաղաքացիական օրենսգրքի 2309-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ պարտապանի պարտավորությունը մարելուց առաջ երաշխավորը կարող է փոխհատուցում ստանալու պահանջով հայց ներկայացնել պարտապանի դեմ, անգամ եթե նա անվճարունակ է¹: Նույն կարգավորումն է նախատեսված նաև Ֆիլիպինների քաղաքացիական օրենսգրքի 2071-րդ հոդվածի 2-րդ կետով²:

«Սնանկության մասին» ԱՄՆ ակտի 16-րդ պարբերության համաձայն՝ համավարկառուի կամ երաշխավորի պատասխանատվությունը չի փոփոխվում պարտապանի սնանկ ճանաչվելու դեպքում³:

¹ Հասանելի է հետևյալ հղումով՝ <https://www.fd.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Frances-French-Civil-Code-english-version.pdf> (մուտք՝ 09.01.2026 թ.):

² Հասանելի է հետևյալ հղումով՝ <https://www.officialgazette.gov.ph/1949/06/18/republic-act-no-386/> (մուտք 09.01.2026 թ.):

³ Հասանելի է հետևյալ հղումով՝ <https://fraser.stlouisfed.org/title/bankruptcy-act-1898-nelson-act-5872?page=8> (մուտք՝ 09.01.2026 թ.):

«Անվճարունակության մասին» Մեծ Բրիտանիայի ակտի 285-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերի կարգավորումների ուժով՝ պարտապանի սնանկությունը որևէ կերպ չի ազդում ապահովված պարտավորության այլ պարտապաններից (այդ թվում՝ երաշխավորից¹) իր պահանջի բավարարում ստանալու՝ պարտատիրոջ իրավունքի վրա²:

Սույն հոդվածով բարձրացված հարցին առնչվող օրենսդրական նախագծերի ուսումնասիրության արդյունքում պարզ է դարձել, որ իրավական ակտերի նախագծերի հրապարակման միասնական e-draft.am կայքում 11.04.2018-26.04.2018 թթ. ընկած ժամանակահատվածում ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից հանրային քննարկման են ներկայացվել ««Սնանկության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի և հարակից օրենքների նախագծերը³: Հանրային քննարկման ներկայացված «Սնանկության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագծի (այսուհետ՝ Նախագիծ) 53-րդ հոդվածով առաջարկվել է այդ օրենքում լրացնել «Պարտատերերի պահանջների բավարարումը երաշխավորի և երաշխիք տված անձի կողմից, պարտապանի դեբիտորական պարտավորությունների հավաքագրումը» վերտառությամբ նոր՝ 56.1 հոդված: Նշված հոդվածի էությունն այն է եղել, որ օրենսդրական մակարդակում կառավարչին իրավասություն է տրվել գրավոր դիմել երաշխավորին և առաջարկել պարտավորությունը մեկամսյա ժամկետում կատարել, եթե մինչ այդ պարտատերն ինքն այդ նույն պահանջով չի դիմել երաշխավորին:

Նախագծի հետագծի ուսումնասիրության արդյունքում պարզ է դարձել, որ շահագրգիռ մարմինների դիտարկումների⁴ հիման վրա Նախագծի՝ Կառավարության հաստատմանը ներկայացված տարբերակից⁵ նշված հոդվածը թեև դուրս է եկել, սակայն օրենսդրական նման նախաձեռնության փաստն ինքնին ևս մեկ անգամ վկայում է այն մասին, որ սնանկության վարույթի ողջ ընթացքում, այդ թվում՝ ֆիզիկական անձ

¹ Ընդգծումը՝ հեղինակի:

² Հասանելի է հետևյալ հղումով՝ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/45/section/285> (մուտք՝ 09.01.2026 թ.):

³ Հասանելի է հետևյալ հղումով՝ <https://www.e-draft.am/projects/874/about> (մուտք՝ 09.01.2026 թ.):

⁴ Ներկայացված դիտարկումը վերաբերել է նրան, որ ապահովված իրավունքից օգտվելը պարտատիրոջ իրավունքն է, ոչ թե պարտականությունը: Հետևաբար, նրանից բացի որևէ այլ անձ, այդ թվում՝ պարտապանը կամ կառավարիչը, չեն կարող որոշել, թե ինչպես է մարվելու պարտատիրոջ նկատմամբ ունեցած պարտավորությունը: *Այսինքն՝ դիտարկման հիմքում ընկած չէ այն գաղափարը, թե սնանկության վարույթի որևէ փուլում սնանկ ճանաչված պարտապանի՝ երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորությունները ենթակա են դադարեցման:*

⁵ Հասանելի է հետևյալ հղումով՝ https://www.e-gov.am/sessions_old/archive/2019/05/30/ (մուտք՝ 09.01.2026 թ.):

վարկառուի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռն ուժի մեջ մտնելու դեպքում սնանկ ճանաչված պարտապանի՝ երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորությունները չպետք է դադարեն:

Այսպիսով, սույն հոդվածով բարձրացված հարցը կարգավորող օրենսդրական կարգավորումների և ՀՀ դատական պրակտիկայի ուսումնասիրությունը բերում է հետևյալ միանշանակ հետևությունների.

1. ֆիզիկական անձ վարկառուի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռն ուժի մեջ մտնելուց հետո երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորությունների գոյության հարցն օրենսդրական մակարդակով կարգավորված չէ,

2. ՀՀ դատական համակարգում զարգացվել է այն պրակտիկան, որ նախորդ կետով նշված իրավիճակում երաշխավորության պարտավորությունները պետք է դադարեն:

Համաձայն չլինելով ՀՀ դատական պրակտիկայում զարգացված ուղղությանը՝ գտնում ենք, որ սույն հոդվածով արդեն իսկ ներկայացված հիմնավորումների հաշվառմամբ՝ ֆիզիկական անձ վարկառուի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռն ուժի մեջ մտնելու դեպքում սնանկ ճանաչված պարտապանի՝ երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորությունները չպետք է դադարեն:

Ելնելով իրավական ակտերի որոշակիության սահմանադրական սկզբունքի պահպանման անհրաժեշտությունից և հատկապես այն փաստի հաշվառմամբ, որ ՀՀ դատական պրակտիկան արդեն իսկ հակառակ ուղղությամբ է զարգացել՝ գտնում ենք, որ մեր կողմից առաջարկված լուծումն անհրաժեշտ է հստակ ամրագրել օրենսդրական մակարդակում: Մասնավորապես, այն անհրաժեշտ է առաջին հերթին տառացի կերպով արտացոլել «Սնանկության մասին» օրենքում:

Բացի այդ, գտնում ենք, որ անհրաժեշտ է համապատասխան լրացում կատարել նաև ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 382-րդ հոդվածի 1-ին մասում՝ երաշխավորության դադարման հիմքերում երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորության՝ **կապարմամբ** դադարելու առնչությամբ համապատասխան վերապահում կատարելով: Սա ևս կարևոր քայլ է, քանի որ թերևս այս վերապահման բացակայությամբ է պայմանավորված դատական ակտերում տեղ գտած դիրքորոշումը պարտապանի սնանկ ճանաչվելու և սնանկության վարույթի՝ դրան հաջորդող փուլերում երաշխավորության պարտավորությունը ևս դադարելու առնչությամբ՝ հիմք ընդունելով օրենսդրական հենց այն կարգավորումը, ըստ որի՝ երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորությունը դադարելու դեպքում դադարում է նաև երաշխավորությունը:

Նման կարգավորում նախատեսելու հիմքում ընկած է այն տրամաբանությունը, որ երաշխավորության պարտավորության գոյությունն առարկայագուրկ է դառնում այն դեպքում, երբ պարտապանի կողմից հիմնական պարտավորությունն արդեն կատարվել է, որով՝ պայմանավորված է երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորությունը դադարել: Մինչդեռ, երբ հիմնական պարտավորությունը դադարում է պարտապանի կողմից իր պարտավորությունը չկատարվելու կամ անպատշաճ կատարվելու դեպքում՝ պայմանավորված վերջինի գույքային դրությամբ (ինչն էլ որոշակի իրավիճակներում կարող է հանգեցնել պարտապանի սնանկության, ընդհուպ մինչև՝ պարտավորությունների կատարումից ազատելու մասին վճռի կայացման), ապա ոչ միայն անտրամաբանական է, այլ նաև երաշխավորության բուն էությանը հակասող է նման իրավիճակներում երաշխավորության պարտավորությունը ևս դադարեցնելը: Չէ՞ որ երաշխավորության պայմանագիրը կնքվում է հենց այդ իրավիճակների համար՝ որպես հիմնական պարտավորության ապահովման միջոց: Այս մասին արձանագրել է նաև Վճռաբեկ դատարանը՝ նշելով, որ երաշխավորի պարտավորության առաջացումը պայմանավորվում է բացառապես այնպիսի իրավաբանական փաստի ի հայտ գալով, ինչպիսին է հիմնական պայմանագրով պարտապանի կողմից ստանձնած պարտավորությունների չկատարման կամ ոչ պատշաճ կատարման փաստը: Ըստ էության, երաշխավորության իրավահարաբերության պարագայում մինչև դրանով ապահովված պարտավորությունների ոչ պատշաճ կատարման պահը ո՛չ երաշխավորը, ո՛չ էլ պարտատերը միմյանց նկատմամբ չունեն որևէ իրավունք և պարտավորություն՝:

Մեր կողմից առաջ քաշված այս մոտեցմանը կողմ են արտահայտվել նաև օտարերկրյա հեղինակներ: Մասնավորապես, «Պարտապանի սնանկության դեպքում երաշխավորի հատուցման իրավունքը» վերտառությամբ իր հոդվածում Գերարդ Գլեննը նշել է, որ եթե պարտապանը սնանկության վարույթում ազատվել է իր պարտավորություններից, ապա դա չի հանգեցնում երաշխավորությամբ ապահովված հիմնական պարտավորության դադարման, ըստ այդմ՝ *երաշխավորության պարտավորությունը պետք է շարունակի գոյություն ունենալ*: Սնանկ ճանաչված պարտապանին իր պարտավորությունների կատարումից ազատելը վերջինի համար անձնական պաշտպանության միջոց է: Նման իրավիճակներում՝ երաշխավորը պետք է

¹ Տե՛ս ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 18.11.2022 թ. թիվ ԵԴ/12618/02/19 գործով կայացված որոշումը:

մարի պարտատիրոջ հանդեպ պարտապանի ունեցած պարտավորությունը, այնուհետև այն պահանջի պարտապանից¹:

Ամփոփելով սույն հոդվածում քննարկման առարկա դարձած խնդրի վերաբերյալ կատարված ուսումնասիրությունները՝ պետք է նշել, որ ֆիզիկական անձ վարկառուի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռն ուժի մեջ մտնելու դեպքում սնանկ ճանաչված պարտապանի՝ երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորությունների դադարման հարցի առնչությամբ օրենսդրական բացի առկայությամբ պայմանավորված առաջացած խնդիրների լուծումը և իրավակիրառ հակասական պրակտիկայի կարգավորումն ու միասնականացումը, մեր համոզմամբ, պետք է փոփոխ օրենսդրական համապարասխան լրացումների կատարմամբ: Մասնավորապես, անհրաժեշտ է «Սնանկության մասին» օրենքում հստակ ամրագրել, որ ֆիզիկական անձ վարկառուի սնանկության գործը պարտավորությունների կատարումից ազատելով ավարտելու մասին վճիռն ուժի մեջ մտնելու դեպքում սնանկ ճանաչված պարտապանի՝ երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորությունը չի դադարում: Միևնույն ժամանակ, անհրաժեշտ է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքում որպես երաշխավորության դադարման հիմք սահմանել երաշխավորությամբ ապահովված պարտավորության՝ կատարմամբ դադարելու հանգամանքը:

Օգտագործված նորմատիվ իրավական ակտերի և գրականության ցանկ

1. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք: Ընդունվել է 05.05.1998 թ., ուժի մեջ է մտել 01.01.1999 թ.:
2. «Սնանկության մասին» օրենք: Ընդունվել է 25.12.2006 թ., ուժի մեջ է մտել 10.02.2007 թ.:
3. ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 18.11.2022 թ. թիվ ԵԴ/12618/02/19 գործով կայացված որոշումը:
4. ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 17.07.2015 թ. թիվ ԵԱԲԴ/2796/02/13 գործով կայացված որոշումը:

¹ **Garrard Glenn**, “The surety’s right to indemnity-effect of principal’s bankruptcy”. The Yale Law Journal, Apr., 1922, Vol. 31, No. 6 (Apr., 1922), pp. 590-592. Published by: The Yale Law Journal Company, Inc. Հասանելի է հետևյալ հղումով՝ https://www.jstor.org/stable/pdf/788526.pdf?refreqid=fastly-default%3Ac2b84997ace0acdbbad93d8ed822f7f4&ab_segments=0%2Fspellcheck_basic_search%2Ftest&initiator=&acceptTC=1 (մուտք՝ 09.01.2026 թ.):

5. ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 17.07.2015 թ. թիվ ԵԿԴ/0469/02/14 գործով կայացված որոշումը:

6. ՀՀ վճռաբեկ դատարանի 27.12.2017 թ. թիվ ԱՐԱԴ/0043/04/13 սնանկության գործով կայացված որոշումը:

7. ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի 16.04.2019 թ. թիվ ԵԿԴ/2677/02/15 գործով կայացված որոշումը:

8. ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի 09.09.2022 թ. թիվ ԵԴ/19359/02/21 գործով կայացված որոշումը:

9. ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի 28.11.2025 թ. թիվ ԵԴ2/0524/02/25 գործով կայացված որոշումը:

10. ՀՀ վերաքննիչ վարչական դատարանի 14.09.2023 թ. թիվ ՎԴ/1788/05/22 գործով կայացված որոշումը:

11. ՀՀ վարչական դատարանի 09.10.2025 թ. թիվ ՎԴ2/0297/05/24 վարչական գործով կայացված վճիռը:

12. Ֆրանսիայի քաղաքացիական օրենսգիրք: Հասանելի է հետևյալ հղումով՝ <https://www.fd.ulisboa.pt/wp-content/uploads/2014/12/Codigo-Civil-Frances-French-Civil-Code-english-version.pdf>

13. Ֆիլիպինների քաղաքացիական օրենսգիրք: Հասանելի է հետևյալ հղումով՝ <https://www.officialgazette.gov.ph/1949/06/18/republic-act-no-386/>

14. «Սնանկության մասին» ԱՄՆ ակտ: Հասանելի է հետևյալ հղումով՝ <https://fraser.stlouisfed.org/title/bankruptcy-act-1898-nelson-act-5872?page=8>

15. «Անվճարունակության մասին» Մեծ Բրիտանիայի ակտ: Հասանելի է հետևյալ հղումով՝ <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1986/45/section/285>

16. **Ավագյան Գ.Կ., Դադունց Տ.Կ., Հովհաննիսյան Հ.Ա., Մարկոսյան Տ.Ա., Սահակյան Տ.Գ., Փոլ Զ. Օմար**, Սնանկության վարույթը Հայաստանի Հանրապետությունում: Գիտագործնական ձեռնարկ: Երևան, Արդարադատության ակադեմիա, 2022:

17. **Garrard Glenn**, The surety's right to indemnity-effect of principal's bankruptcy. The Yale Law Journal, Apr., 1922, Vol. 31, No. 6 (Apr., 1922), pp. 590-592. Published by: The Yale Law Journal Company, Inc. Հասանելի է հետևյալ հղումով՝ [https://www.jstor.org/stable/pdf/788526.pdf?refreqid=fastly-default%3Ac2b84997ace0acd93d8ed822f7f4&ab_segments=0%2Fspellcheck basic search%20Ftest&initiator=&acceptTC=1](https://www.jstor.org/stable/pdf/788526.pdf?refreqid=fastly-default%3Ac2b84997ace0acd93d8ed822f7f4&ab_segments=0%2Fspellcheck%20basic%20search%20Ftest&initiator=&acceptTC=1)

**ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ПОРУЧИТЕЛЬСТВА В СЛУЧАЕ ВСТУПЛЕНИЯ В
ЗАКОННУЮ СИЛУ РЕШЕНИЯ ОБ ОКОНЧАНИИ ДЕЛА О БАНКРОТСТВЕ
ДОЛЖНИКА С ОСВОБОЖДЕНИЕМ ОТ ИСПОЛНЕНИЯ ОБЯЗАТЕЛЬСТВ**

Аннотация

Обеспечение исполнения обязательств тем или иным способом было и остается распространенным и применимым в Армении. В последнее время значительных масштабов достигают также случаи банкротства физических лиц, которые, в зависимости от их исхода, вызывают многочисленные практические и правовые вопросы.

В данной статье автор обратился к одному часто встречающемуся в гражданско-правовых отношениях явлению, когда в отношении физического лица, обеспечившего поручительством исполнение обязательства перед банком, выносится решение об окончании дела о банкротстве должника-заемщика с освобождением от исполнения обязательств, и после вступления этого решения в силу возникает вопрос о прекращении поручительства.

В статье делается вывод о наличии законодательного пробела: регулирующее данную сферу законодательство четко не определяет, будет ли считаться поручительство прекращенным в вышеописанной ситуации, или же банки все равно должны сохранить право требовать исполнения основного обязательства от поручителя. По убеждению автора, в указанной ситуации обязательство по поручительству не должно прекращаться. Очевидно, что существующий законодательный пробел привел к формированию противоречивой практики, создав поле правовой неопределенности.

Ключевые слова: поручительство, банкротство, решение об окончании дела о банкротстве с освобождением от исполнения обязательств, законодательный пробел.

LEGAL REGULATION OF GUARANTEE IN CASE OF ENTRY INTO FORCE OF THE JUDICIAL DECISION ON CONCLUDING THE DEBTOR'S BANKRUPTCY CASE BY DISCHARGING THE OBLIGATIONS

Annotation

Securing performance of obligations through various methods has been and remains a widespread and prevalent practice in Armenia. Recently, the number of individual bankruptcy cases has increased significantly which, depending on their outcome, give rise to numerous practical and legal issues. In this article, the author addresses a phenomenon frequently encountered in civil law relations about an individual borrower, the performance of whose obligations toward a bank is secured by a guarantee. Specifically, it addresses situations where a court renders a judgment terminating the bankruptcy proceedings concerning the borrower and discharging the borrower's obligations thereby raising the issue of whether upon the entry into force of such a judgment the underlying guarantee is consequently terminated.

The article concludes that there is a legislative gap; the current regulatory framework does not explicitly clarify whether, in the aforementioned circumstances, the guarantee shall be deemed terminated, or whether banks should nevertheless retain the right to demand the performance of the principal obligation from the guarantor. The author contends that the guarantee obligation should not be terminated in the aforementioned scenario. It is evident that the existing legislative gap has resulted in contradictory practices giving rise to legal uncertainty.

Keywords: guarantee, bankruptcy, judgment on concluding the debtor's bankruptcy case by discharging the obligations, legislative gap.

Հոդվածը հանձնված է խմբագրություն 09.01.2026 թ., տրվել է գրախոսության 15.01.2026 թ., ընդունվել է տպագրության 02.02.2026 թ.: